

Promover novas furmas d'abitar en la vegliadetgna

Il chantun è londervi da preparar ina strategia ed in model directiv pertutgant la vegliadetgna

DA MARTIN CABALZAR

■ **En il Grischun crescha il dumber da las personas attempadas considerablain ils proxims onns ed ils singuls seniors vegnan adina pli vegls. En quest connex daventa il tema «Abitar en la vegliadetgna» adina pli impurtant.** Questa tematica na fatschenta betg mo la scienza, mabain era la publicità e duai proximamain era vegnir dilucidada en il cussegl grond. En ina intervenziun persunala constatescha il deputà liberaldemocrat *Reto Nick* (Tschintg vitgs) che las pretensiuns dals umans pli vegls a las purschidas d'abitar èn daventadas pli grondas e pli variadas. La finanziaziun resguardia dentant oravant tut las chasas da tgira. Damai che questas chasas sajan concepidas cunzunt per personas che bagegnan fitg blera tgira sajan ellas era fitg charas. «Facticamain basegnan dentant 25 pertschient da las personas che vivan en ina chasa da tgira mo pauca tgira», constatescha *Reto Nick*. Per mancanza d'autras furmas d'abitar stoppian ellas dentant tscherner ina chasa da tgira sco lur dachasa. *Nick* è perquai da l'avis che il tema «Abitar en la vegliadetgna» stoppia vegnir dilucidà pli detagliadamain er en il Grischun. Da quest avis è apparentamain era la gronda maiortad dal cussegl grond, damai che 81 personas han sutscrit sia dumonda parlamentara.

Co giuditgescha la regenza la situaziun futura dals attempads?

Reto Nick e consignonts vulan savair da la regenza co ella giuditgescha ils basegns dals «babyboomers» che van ils proxims onns en pensiun e che davan adina pli numerus e che vegnan pli vegls. D'intercurir sajan cunzunt ils basegns concernent las furmas d'abitar al-

ternativas sco per ex. «abitar cun servetschs», «abitar assistì» u «abitar en cuminanza». Cun il sistem actual da finanziar chasas da dimora e da tgira vegnian las vischnancas confruntadas cun grondas chargias finanzialas. En quest connex dumonda *Nick* la regenza tge pussaivladads ch'ella vesa per far frunt a questa sfida. El sa dumonda schebain furmas d'abitar alternativas ed ina estensiun dals servetschs da spitex pudesian eventualmain gidar a distgargiar ils auts custs ch'il sector staziunar chaschuna en chasas da vegls e tgira. Ils interpellants han plinavant vulì savair da la regenza sch'il sistem da finanziaziun actual che resguarda l'object (chasas da tgira, spital e spitex) saja sa cumprovà u

sch'ina midada tar ina finanziaziun che resguarda il subject (la persuna) fissia betg pli opportuna e giustifitgada.

Adina dapli attempads ed adina damain giuvens

En sia resposta constatescha la regenza ch'il dumber d'attempads crescha fermamain ils proxims onns en il Grischun. En il medem mument sa reducescha la quota dals uffants e dals giuvenils vi da la populaziun e la durada probabla da la vita s'augmenta. La consequenza da quest svilup demografic saja ch'i dettia adina dapli umans vegls ed adina main umans giuvens. La generaziun dals «babyboomers» che va ils proxims onns en pensiun dominescha, sco quai che la prognosa

demografica dal chantun Grischun conferma. «Entaifer ils proxims 25 onns vegn la part da la populaziun totala da personas che han surmuntà la vegliadetgna dad 80 onns a s'augmentar per il dubel en tschertas regiuns», scriva la regenza.

In model directiv per la vegliadetgna

Per concepir ina politica da vegliadetgna progressiva e differenziada per ils proxims 10 fin 15 onns è l'Uffizi chantunal da sanadad actualmain londervi d'elavurar ina strategia ed in model directiv per la vegliadetgna. Ins vegnia a far quai ensem cun represchentantas e represchentants da differentas organizaziuns engaschadas en quest sector, sincerescha la schefa dal departament *Barbara Janom Steiner*. Quest nov model directiv pertutgant la vegliadetgna vegnia er a cuntegnair recumandaziuns concretas a las vischnancas che concernan era la purschida ch'ellas ston metter a disposiziun per quest intent.

Novs basegns d'abitar en la vegliadetgna

La regenza constatescha che las pretensiuns d'abitar en la vegliadetgna sa midan ensem cun las pretensiuns a la vita en la vegliadetgna e cun las estructuras da la famiglia sco era cun il meglierament da la situaziun economica da las singulas personas attempadas. Per quests motifs sco era pervia da l'augment da la populaziun attempada pervia da la demografia vegn il basegn per novas furmas d'abitar a s'augmentar ils proxims onns e decennis. Perquai stoppia vegnir prendì en mira da metter a disposiziun als attempads ina vasta purschida da furmas complementaras d'abitar e d'assistenza, punctuescha la regenza. Uschia possian

ins cuntanscher ina reducziun da las glistas da spetga tar las chasas da tgira ed ins possia era renunziar da stgaffir plazzas supplementaras en chasas da tgira. Cun metter a disposiziun purschidas ambulantas attractivas sco purschidas da distgargia per confamigliars che tgeran sco era furmas alternativas d'abitar e d'assistenza tras personas privatas u vischnancas possia il svilup dals custs tar las chasas da tgira vegnir influenzà a moda positiva.

La regenza sustegn indirectamain la realisaziun da talas furmas alternativas d'abitar e d'assistenza cun reducir – en il rom da la planisaziun chantunala – il dumber dals letgs da tgira da max. 25 sin 22 pertschient. Plinavant duain novas plazzas en chasas da tgira vegnir lubidas mo sch'i stat a disposiziun ina purschida gronda avunda da furmas alternativas e d'assistenza.

Distgargiar finanziamain las vischnancas

Tenor la regenza è la dimora a chasa en cas d'ina dependenza pitschna da tgira pli favuraivla ch'ina dimora en ina chasa da tgira e quai tant per il maun public sco per la persuna che basegna tgira. Furmas d'abitar alternativas possian contribuir essenzialmain che personas ch'èn pauc dependentas da tgira san viver pli ditg a chasa ed uschia spargnar plazzas da lavur en chasas da tgira. «Dentant er ina collavuraziun optimala tranter ospitals, chasas d'attempads e da tgira ed ils servetschs da spitex pon gidar che mintga persuna ch'è dependenta da tgira po viver là nua ch'igl e bun per ella», scriva la regenza. Las vischnancas sezzas hajan enta maun da prender las mesiras ch'èn necessarias per realisar in provediment favuraivel.

Deputà *Reto Nick* s'engascha per pussaivladads alternativas d'abitar en la vegliadetgna ch'èn finanziamain pli favuraivlas che las chasas da tgira.

FOTO N. SIMMEN